

CUPRINS

LINIA ISTORIEI CREȘTINISMULUI	10	Cultura elenistică	57
INTRODUCERE	12	FILOSOFIA ELENISTICĂ	57
1. ÎNCEPUTURILE CREȘTINISMULUI.....	14	RELIGIA ELENISTICĂ	59
Cadrul	14	ALTE RELIGII DIN IMPERIU.....	60
IMPERIUL ROMAN	14	Elenizarea creștinismului	60
PALESTINA	16	DECLINUL CREȘTINISMULUI EBRAIC.....	61
IUDAISMUL	16	INSTITUȚII ȘI RITURI	62
Primii creștini.....	20	TEOLOGIA ELENISTICĂ.....	62
Isus (<i>Peter Walker</i>).....	20	Erezie, ortodoxie și nașterea teologiei.....	63
ÎNVIEREA	22	NOUA PROFEȚIE	63
ZIUA CINCIZECIMII.....	23	EBIONISMUL	64
Comunitatea creștină.....	24	GNOSTICISMUL.....	64
NEÎNȚELEGERI ȘI PARTIDE	25	FONDAREA ORTODOXIEI	65
O teologie a misiunii: Pavel (<i>Jonathan Hill</i>).....	26	O filosofie creștină: Origen (<i>John McGuckin</i>)	67
SCRIERILE CREȘTINE	28	ROLUL SCRIPTURII	68
Credința creștinilor	29	3. ROMA CREȘTINĂ	72
TRĂIND ULTIMELE ZILE	29	Convertirea lui Constantin.....	72
CREDINȚA ÎN CRISTOS	30	CREȘTINII ÎNTR-UN IMPERIU CREȘTIN	74
„NOUL ISRAEL”	32	Conflictul arian.....	80
Viața în biserică	33	ARIE	80
RITURILE CREȘTINE.....	33	CONCILIUL DE LA NICEEA	80
CONDUCÂND COMUNITATEA	34	ADÂNCIREA CRIZEI	81
Răspândirea creștinismului	37	Atanasie, Ilarie și Grigore de Nazianz (<i>Andrew Louth</i>).....	82
Biserica și sinagoga	37	REZOLVAREA CRIZEI	85
CREȘTINISMUL ÎN IMPERIU	39	Monahii.....	86
DINCOLO DE IMPERIU.....	42	ANTONIE DIN EGIPT	86
2. BISERICA TÂNĂRĂ	44	PĂRINȚII DEȘERTULUI	87
Imperiul Roman.....	44	IDEALUL MONASTIC	88
CREȘTINISMUL ÎN IMPERIU	45	Noi dispute.....	89
MODALITATEA DE A DEVENI CREȘTIN	46	JOVINIANISMUL	89
CONDUCÂND COMUNITATEA	47	PELAGIANISMUL	89
VIAȚA CREȘTINĂ	50	Augustin (<i>Andrew Knowles</i>).....	90
Ignatie al Antiohiei (<i>Thomas Weinandy</i>).....	51	SCHISMA	91
CATACOMBE.....	52	Imperiul se fărâmițează	93
Problema creștină	54	Chiril al Alexandriei (<i>Thomas Weinandy</i>)	97
		Controversa cristologică	98

4. AFRICA, ORIENTUL APROPIAT ȘI MISIUNILE DIN EST 100

Mișcarea monofizită și Imperiul Bizantin.....	100
Dionisie Pseudo-Areopagitul (<i>Paul Rorem</i>).....	103
MONOFIZIȚII ȘI RĂZBOAIELE DIN ORIENTUL MIJLOCIU.....	103
Monofizitismul în afara imperiului.....	105
BISERICA ARMEANĂ.....	105
ETHIOPIA.....	105
REGATELE NUBIENE.....	107
Biserica din Răsărit.....	109
O BISERICĂ NESTORIANĂ?.....	110
Spiritualitatea răsăriteană, de la Efreem Sirul, la Isaac din Ninive (<i>John Healey</i>).....	112
Misiunile din Răsărit.....	113
ASIA CENTRALĂ.....	113
BISERICA PRIMARĂ CHINEZĂ.....	113
MONGOLII ȘI DINASTIA YUAN.....	114
BISERICA DIN MALABAR.....	116
NESTORIENII DIN INDONESIA.....	118
Apariția islamului.....	118
BISERICA ȘI RĂSĂRITUL SUB ISLAM.....	120
NUBIA ÎN PERIOADA ISLAMULUI.....	122
Ethiopia în era islamului.....	124
NOI DINASTII, NOI RĂZBOAIE.....	125
CONTROVERSA SABATULUI.....	128

5. IMPERIUL BIZANTIN 130

Bizanțul și Biserica ortodoxă.....	130
ÎMPĂRAȚII, BISERICA ȘI RAIUL PE PĂMÂNT.....	130
MĂNĂȘTIRILE.....	135
Cristos pe pământ și Cristos în pictură: controversele.....	138
CELE TREI CAPITOLE.....	138
MONOTELISMUL.....	138
DE LA MONOTELISM LA ICONOCLASM.....	140
ISAURII.....	140
FEMEIA ÎMPĂRAȚI ȘI AL DOILEA CONCILIU DE LA NICEEA.....	142
FAZA FINALĂ.....	144
Alte națiuni, alte biserici.....	144
ROMA.....	144
Filioque (<i>Thomas Graumann</i>).....	145
AVARII, SLAVII, BULGARII ȘI MAGHIARII.....	146
MISIUNILE ÎN EUROPA DE EST.....	147
Un imperiu în declin.....	149
NOI EREZII.....	150
NOI INAMICI, NOI ÎNFRÂNGERI.....	151

ULTIMELE ZILE.....	154
Grigorie Palamas (<i>Constantine Scouteris</i>).....	156

6. O NOUĂ EUROPĂ 158

Europa de după imperiu.....	158
ITALIA SUB OSTROGOȚI.....	160
SPANIA SUB VIZIGOȚI.....	161
FRANCI.....	162
Creștinismul celtic.....	163
CONVERTIREA IRLANDEI.....	163
O BISERICĂ MONASTICĂ.....	164
Dezvoltarea mănăștirilor (<i>Thomas O'Loughlin</i>).....	165
MISIUNILE CELTICE.....	166
Ridicarea papalității.....	167
EPISCOPII ROMEI IMPERIALE.....	167
PAPALITATEA ȘI BARBARII.....	168
MISIUNEA ȘI RĂSPÂNDIREA PUTERII PAPALE.....	170
Biserica în Anglia (<i>Stephen Platten</i>).....	170
Creștinismul și religiile păgâne (<i>Lesley Abrams</i>).....	172
Creștinismul imperfect: Evul Mediu.....	173
AL-ANDALUZIA ȘI MOZARABII.....	173
CAROLINGIENII.....	174
EPOCA LUI CAROL CEL MARE.....	175
RENAȘTEREA CAROLINGIANĂ.....	176
Tradiție și inovație în teologia secolului IX (<i>Elina Screen</i>).....	177
UNGARIA: GRANITA DE EST.....	178
VIKINGII.....	178

7. EVUL MEDIU SUPERIOR..... 182

Europa medievală.....	182
APARIȚIA NAȚIUNILOR.....	182
SISTEMUL FEUDAL.....	182
FEUDALISMUL ȘI BISERICA.....	183
Spiritualitatea, Reforma și papa.....	184
MIȘCAREA CLUNICĂ.....	184
CORUPȚIE ȘI REFORMĂ.....	185
Viața religioasă în Evul Mediu (<i>Justin Clegg</i>).....	187
CARTUZIENII ȘI CISTERCIENII.....	189
INNOCENȚIU AL III-LEA ȘI CEL DE-AL PATRULEA CONCILIU LATERAN.....	192
MENDICANII.....	193
Francesco și Clara (<i>Michael Robson</i>).....	194
Lumea credinței și a rațiunii.....	195
SCOLASTICISMUL TIMPURIU.....	195
DEZVOLTAREA SCOLASTICISMULUI.....	196
ÎNFLORIREA SCOLASTICISMULUI.....	199
Toma d'Aquino (<i>Richard Cross</i>).....	199
ZIDIRI ȘI FRUMUȘEȚI.....	203

Creștinătatea și vecinii ei.....	205	REFORMA RADICALĂ.....	255
RELAȚIILE CU BISERICA BIZANTINĂ.....	205	BISERICA ANGLIEI.....	256
CRUCIADELE.....	206	Reacția catolică.....	258
CRUCIADELE ȘI EUROPA.....	208	CONCILIUL DE LA TRENT.....	259
EREZIE ȘI ORTODOXIE.....	211	O nouă spiritualitate: misticii carmeliți (<i>Edward Howells</i>).....	260
VALDENSI.....	211	IEZUIȚII.....	262
Inchiziția (<i>Edward Peters</i>).....	212	Reforma târzie.....	264
CATARI.....	213	JEAN CALVIN ȘI TRADIȚIA REFORMATĂ.....	264
Declinul Evului Mediu.....	215	Roma protestantă (<i>Carl Trueman</i>).....	265
CAPTIVITATEA DE LA AVIGNON ȘI MAREA SCHISMĂ.....	215	EUROPA DIVIZATĂ.....	268
CRITICI ȘI REFORMATORI.....	217	BAPTIȘȚII ȘI QUAKERII.....	269
8. RUSIA: MOȘTENITOAREA	220	RĂZBOAIELE RELIGIOASE.....	270
BIZANȚULUI.....	220	Vânătoarea vrăjitoarelor (<i>Allison Coudert</i>).....	271
Convertirea rușilor.....	220	10. EPOCA MARILOR DESCOPERIRI.....	274
VLADIMIR ȘI LEGĂTURILE SALE CU BIZANȚUL.....	220	Africa.....	275
ÎNTĂRIREA CREȘTINISMULUI.....	221	PORTUGALIA: „PIPER ȘI SUFLETE”.....	275
A treia Romă.....	222	COLONIȘTI ȘI MISIONARI.....	277
BISERICA SUB TĂTARI.....	222	CONGO ȘI COMERȚUL CU SCLAVI.....	278
Încreștinarea rușilor (<i>Paul Steeves</i>).....	223	MISIUNILE CAPUCINILOR.....	280
AMENINȚAREA DIN VEST.....	224	ANGOLA.....	281
RIDICAREA MOSCOVEI.....	226	ETHIOPIA ȘI EXPERIMENTUL RECATOLICIZĂRII.....	281
ARTĂ, ARHITECTURĂ ȘI CULTURĂ CREȘTINE.....	229	PROTESTANTISMUL OLANDEZ ȘI CEL AFRICAN.....	283
IVAN „CEL GROAZNIC”.....	229	America de Sud.....	283
Ivan al IV-lea, Conciliul celor o sută de capitole și o noua Biserică de stat (<i>Paul Steeves</i>).....	230	COLONIILE ȘI SCLAVII.....	286
Monasticism și spiritualitate.....	231	MISIONARII.....	288
MĂNĂSTIRILE RUSEȘTI.....	231	VASCO DE QUIROGA, IEZUIȚII ȘI VISUL UTOPIC.....	288
MISTICISMUL RUS.....	236	CATOLICISMUL INDIGEN.....	291
SFINȚII NEBUNI.....	237	America de Nord.....	292
Începutul Rusiei moderne.....	237	UN STAT SUPRACATOLIC: NOUA FRANȚĂ.....	293
VREMURILE ÎNTUNECATE.....	238	Părinții puritani ai Bisericii: o nouă teocrație? (<i>Jeremy Bangs</i>).....	294
MARELE SUVERAN.....	238	COLONIILE BRITANICE.....	295
SECTE ȘI SCHISMATICI.....	238	MISIUNILE DIN INDIA.....	296
9. REFORMA.....	240	Orientul îndepărtat.....	300
Renașterea.....	240	MISIUNILE DIN JAPONIA.....	300
ECONOMIE NOUĂ, SOCIETATE NOUĂ.....	240	MATTEO RICCI ÎN CHINA.....	302
ÎNAPOI LA LUCRURILE DE BAZĂ.....	240	NOI MISIUNI.....	304
MISTICISM ȘI ȘTIINȚĂ.....	241	PERSECUȚIE ȘI INTERZICERE.....	305
Umanism și cultul „textului” (<i>Kenneth Austin</i>).....	242	CONTROVERSA RITURILOR.....	309
ÎNTĂRZIERI.....	244	INDONEZIA.....	310
Condamnarea lui Galileo (<i>David Lindberg</i>).....	244	FILIPINE.....	311
PALITATEA RENAȘTERII.....	247	11. RAȚIUNE ȘI TREZIRE.....	312
Reforma timpurie.....	249	Apariția modernității.....	312
MARTIN LUTHER ȘI CELE 95 DE TEZE.....	249	Credință și rațiune.....	314
NOILE BISERICI.....	252	GÂNDIREA CARTEZIANĂ.....	314
REFORMA ELVEȚIANĂ.....	254	RAȚIONALISMUL.....	315

SOCINIANISMUL ȘI UNITARIANISMUL	316
DEISMUL	317
Iluminismul în America de Nord	319
Iluminismul în Rusia	321
UCRAINA ȘI RUSIA	321
NIKON ȘI VECHII CREDINCIOȘI	322
Ecaterina „cea Mare” și reîncreștinarea Rusiei (<i>Paul Steeves</i>)	322
PETRU „CEL MARE”	324
Rădăcinile trezirii	324
SPIRITUALITATEA CATOLICĂ	325
PIETISMUL	325
MORAVIENII	327
Marea Trezire	328
INSULELE CARAIBE	333
Trezirile britanice	335
John Wesley și metodistii (<i>David Hempton</i>)	336
DE LA TREZIRE LA EVANGHELISM	338
12. VESTUL DUPĂ ILUMINISM.....	340
Noi războaie, o nouă Europă	340
IACOBINII	340
NAPOLEON BONAPARTE ȘI PIUS AL VII-LEA	340
O NOUĂ EUROPĂ ȘI O NOUĂ PAPALITATE	342
Destin manifest și noi treziri	342
A DOUA MARE TREZIRE	343
NOI PREDICI, NOI SECTE	344
Biserica lui Isus Cristos a sfinților din zilele pe urmă (<i>Douglas Davies</i>)	345
MISIUNE PENTRU SCLAVI	346
Provocarea socială	347
ABOLIREA SCLAVIEI	347
REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ ȘI NOILE CONDIȚII SOCIALE	349
EVANGHELICII	350
ACTIVISMUL SOCIAL	351
FILANTROPIA INDUSTRIALĂ	353
Romantismul	354
Hegel și dialectica (<i>Samuel Powell</i>)	354
TEOLOGIA ROMANTICĂ	355
Criza credinței	356
Darwinismul (<i>Jon Roberts</i>)	357
Creștinismul liberal	358
CRITICILE	359
TEOLOGIA LIBERALĂ	361
EVANGHELIA SOCIALĂ	362
Pregătirea pentru dezastru	363
REAȚIA CATOLICĂ	364
REAȚIA PROTESTANTĂ	365
Mișcarea de la Oxford (<i>Peter Nockles</i>)	366
„Lupta pentru cultură”	367
ȘTIINȚĂ CONTRA RELIGIE	367
ANTICLERICALISMUL DIN EUROPA	368
Trezirea în Rusia	370
STAREȚII	370
Spiritualitatea în literatură: marii romancieri ruși (<i>Malcolm Jones</i>)	372
ORTODOXIA O IA SPRE EST	373
13. EPOCA COLONIALISMULUI.....	374
Lumi noi, provocări noi	374
Goana după Africa	376
PRIMII PROTESTANȚI AFRICANI	376
SIERRA LEONE: UN EXPERIMENT AL LIBERTĂȚII AFRICANE	378
SAMUEL CROWTHER ȘI MISIUNILE DIN NIGERIA	379
FETIȘISM ȘI SINCRETISM	380
REÎNNOIREA MISIUNILOR EUROPENE	381
AFRICA CENTRALĂ	382
AFRICA DE SUD	383
ASCENDENȚA AFRICII: ETHIOPIA ÎN SECOLUL XIX	386
A doua „Lume Nouă”	390
MĂRILE SUDULUI	390
AUSTRALIA	392
NOUA ZEELANDĂ	393
INDIA	394
MISIUNILE TAMILI	395
COMPANIA INDIEI DE EST ȘI PROGRESUL ANGLICANISMULUI	397
MISIUNILE BAPTISTE	400
ROMANO-CATOLICII ȘI ROMANO-SIRIENII	401
BISERICA MALANKARA	402
Asia de Est	404
CHINA	404
Hong Xiuquan și inchinătorii înaintea lui Dumnezeu (<i>Thomas Reilly</i>)	405
JAPONIA	407
INDONEZIA	409
14. EUROPA MODERNĂ.....	410
Schimbarea Europei de Est	410
IMPERIUL OTOMAN ȘI BALCANII	410
REVOLUȚIILE COMUNISTE	412
Ortodoxia sub comunism (<i>Philip Walters</i>)	414
SFĂRȘITUL EREI COMUNISTE	416
EUROPA DE EST DUPĂ COMUNISM	419

De la modernism la postmodernism:	
Europa de Vest.....	421
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ȘI ÎNCETAREA MODERNITĂȚII.....	421
EPOCA DICTATORILOR.....	424
Teologia dialectică (<i>Timothy Bradshaw</i>).....	425
DUPĂ HOLOCAUST.....	428
PERIOADA 1960–1970 ȘI O EUROPA POSTCREȘTINĂ.....	431
MIȘCĂRILE RADICALE.....	433
Mișcarea ecumenică (<i>Charles Hill</i>).....	435
OASE ȘI CONCILII: UN ROMANO-CATOLICISM REÎNSUFLEȚIT.....	437
O NOUĂ AGENDĂ SOCIALĂ.....	438
15. AMERICA MODERNĂ ȘI OCEANIA.....	440
Unitate din diversitate.....	440
BISERICILE CANADIENE.....	440
PROTESTANȚII ȘI CATOLICII DIN SUA.....	442
VECHEA RELIGIE: RĂZBOIUL CIVIL AMERICAN.....	442
Moștenirea trezirilor.....	444
PREDICATORI, TREZIRI ȘI NOUL EVANGHELISM.....	444
STUDENȚI ȘI MESE GRATUITE:	
EVANGHELICII DIN LUMEA LARGĂ.....	447
Noi mișcări, noi controverse.....	450
EXPERIENȚA AFRO-AMERICANĂ.....	451
PENTICOSTALISMUL.....	452
Creștinismul și egalitatea: Martin Luther King, Jr. (<i>Ira Zepp</i>).....	453
CONSERVATORI ȘI LIBERALI.....	455
„DREPTATEA RELIGIOASĂ”.....	458
BISERICA CATOLICĂ AMERICANĂ ȘI ABUZUL SEXUAL.....	459
Experiența latino-americană.....	460
„MEXICUL ROȘU”.....	460
REÎNNOIREA CATOLICISMULUI LATIN.....	462
SOCIALISM ȘI ELIBERARE.....	463
PROTESTANTISMUL.....	465
Pacificul.....	466
ANTIPOZII.....	466
BISERICILE PACIFICULUI.....	468
16. ASIA MODERNĂ.....	470
India.....	470
CREȘTINISMUL HINDUS ȘI MIȘCAREA NAȚIONALISTĂ.....	471
BISERICA MALANKARĂ ÎNAINTE DE	
INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ.....	472
BISERICILE DUPĂ INDEPENDENȚĂ.....	473
ASHRAMURI CREȘTINE.....	475
China.....	476
NOI PROVOCĂRI.....	476
ÎN CĂUTAREA CREȘTINISMULUI INDIGEN.....	478
ORTODOXIA RUȘĂ DIN CHINA.....	480
MANIFESTUL CREȘTIN ȘI MIȘCAREA PATRIOTICĂ	
A TRIPLEI INDEPENDENȚE.....	481
CATOLICISMUL SUB COMUNISM.....	483
REVOLUȚIA CULTURALĂ.....	485
DUPĂ REVOLUȚIE.....	486
Kakure Kirishitan (<i>Mark Williams</i>).....	487
Japonia.....	487
DECRETUL IMPERIAL CU PRIVIRE LA EDUCAȚIE.....	488
BISERICA UNITĂ A LUI CRISTOS.....	488
MIȘCAREA NON-BISERICĂ.....	489
BISERICA INIMII LUI CRISTOS.....	491
PENTICOSTALISMUL JAPONEZ.....	492
CALEA.....	493
CREȘTINISMUL ÎN SOCIETATEA JAPONEZĂ.....	493
Coreea.....	494
ÎNCEPUTURILE.....	494
PERSECUȚIILE.....	494
DESCHIDEREA COREEI.....	495
DE LA OCUPAȚIA JAPONEZĂ LA NAȚIUNEA DIVIZATĂ.....	496
REÎNTINERIREA.....	497
Asia de Sud-Est.....	498
FILIPINE.....	501
INDONEZIA.....	504
17. AFRICA MODERNĂ.....	506
Sfârșitul perioadei coloniale.....	506
COLONIALISM, RĂZBOI ȘI AUTONOMIE.....	506
DESCHIZÂND CALEA: CATOLICISMUL DIN AFRICA DE EST.....	507
AFRICA CENTRALĂ: NOI MISIUNI, NOI CREȘTERI.....	508
CREȘTERE ȘI CONFLICT ÎN AFRICA DE VEST.....	510
NOI PROFEȚI, NOI MIȘCĂRI.....	514
Africa independentă.....	516
AFRICA DE SUD.....	517
John Mbiti și dezvoltarea teologiei africane (<i>Ogbu Kalu</i>).....	518
SPIRITUL ȘI LEGEA:	
PENTICOSTALISMUL ȘI BISERICA ÎNIȚIATĂ DE AFRICANI.....	521
Muzica bisericească africană (<i>Patrick Chukwudezie Chibuko</i>).....	524
VECHILE BISERICI AFRICANE.....	526
Glosar.....	532
Colaboratori.....	538
Bibliografie.....	539
Index.....	546
Credite pentru imagini.....	559